

8.2 Landschapselementen in het (veen)weidegebied

Opbouw van linten; weg, sloten, beplanting

De linten vertonen een grote overeenkomst in hun opbouw. Zij bestaan uit een weg met vaak aan weerszijden een sloot, soms is deze sloot verbreed tot een wetering. De weg is altijd begeleid door een éénzijdige wegbeplanting, soms door een tweezijdige wegbeplanting. Soorten als berk, es, populier en knotwilg komen voor.

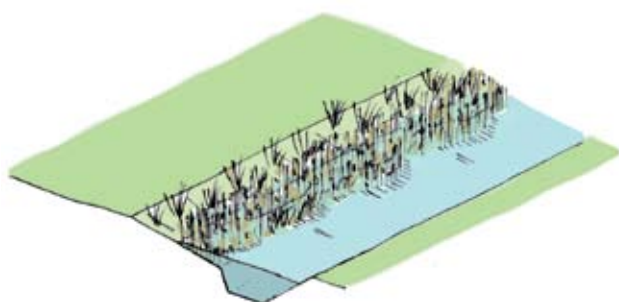
Slotenpatroon

Bij erven is vaak sprake van een grillig slotenpatroon. Oorspronkelijk werden deze sloten vaak als aanleghaventjes voor pramen gebruikt of als spoelplaatsen voor melkbussen. Deze patronen zijn cultuurhistorisch en vanuit de natuurwaarden waardevol.

Natuurlijke of natuurvriendelijke oevers

De weidegebieden worden gekarakteriseerd door het fijnmazige langgerekte slotenpatroon met ook diverse dwarssloten. Op erven bestaat een tendens om sloten te dempen of te beschoeien. Deze maatregelen zijn vaak onnodig en tasten het landelijke landschapsbeeld aan. De natuurwaarden van een oever worden er sterk door verlaagd.

- Sloten dienen behouden te blijven, zij vormen een wezenlijk deel van de cope-ontginning en verkaveling van het gebied.
- Voor de inrichting van sloten dient uit te worden gegaan van natuurlijke of natuurvriendelijke oevers. Er dient zo min mogelijk gebruik gemaakt te worden van beschoeiingen. Indien de beschoeiing toch wenselijk is dient deze tot op de waterlijn te gaan. Immers afkalving gebeurt door de kracht van het diepere water. Tevens zijn rietzones langs de percelen en schrale graslanden of plas-dras-zones op het eind van de kavel wenselijk.
- Indien de verharding op het erf toeneemt zou ook een compensatie in het (historische) slotenpatroon plaats kunnen vinden.

Natuurvriendelijke oevers verhogen de ecologische waarde en tevens de capaciteit voor waterberging.

Het slotenpatroon rondom het erf is vaak onregelmatig en het erf ligt meestal op meerdere eilandjes, zoals deze huisboomgaard omzoomd door knotbomen.

Natuurlijke oevers i.p.v. beschoeide oevers langs sloten zijn zowel vanuit de beeldkwaliteit als vanuit de natuurwaarden wenselijk.

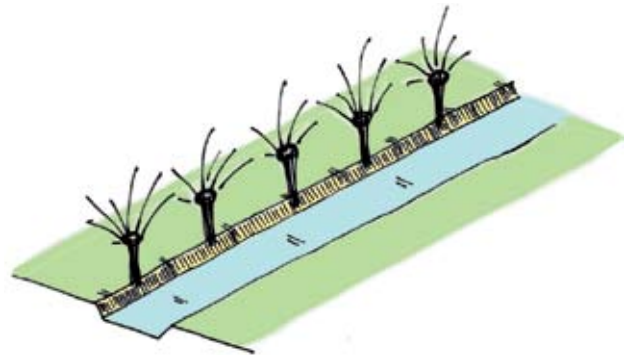
Knotwilgenrijen geleiden het veenweidegebied.

De huisboomgaard is een traditioneel landschapselement in het hele plangebied.

Kavelgrensbeplanting

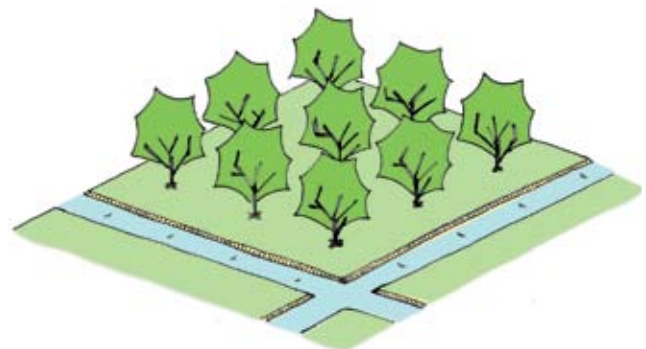
De zijkant van de kavels bestaat eveneens uit sloten. Deze worden vaak begeleid door een kavelgrensbeplanting van bijvoorbeeld els of knotwilgen. Historisch gezien is de plantafstand bij bebouwing en boomgaarden vaak minder dan 2 meter. Echter nu is een ruimere afstand van maximaal 4 meter wenselijk, zodat met moderne middelen de sloot en de oever onderhouden kan worden en toch het beeld behouden kan blijven.

Knotwilgenrijen begeleiden de sloten.

Huisboomgaarden

Ook huisboomgaarden kwamen van oorsprong veel voor (appels, pruimen en peren). Deze zijn vrijwel altijd omzoomd door knotbomen en richting het zuiden ook wel door peer als windbreking. Bovendien liggen ze vaak op eilanden. Huisboomgaarden zijn nog regelmatig terug te vinden of worden opnieuw aangelegd.

Huisboomgaarden zijn ook nu nog een toegevoegde waarde voor het huidig (agrarisch) erf.

Geriefhoutbosjes

Bijzonder is het grote aantal geriefhoutbosjes binnen de ontginningslinten. Zij geven de linten een zeer groene sfeer, welke goed de uitbreiding van bebouwing door de jaren heen hebben ingepast. Zij boden als windvanger beschutting aan het erf en dienden tevens voor de houtproductie. Ze liggen dan ook veelal in een L-vorm aan de windkant. Ook komen ze halverwege het land, vaak bij een wetering, voor. Geriefhoutbosjes waren in hakhoutbeheer voor essen-, zwarte elzen-, wilgen- en (zwarte) populierenhakhout. Het hout werd voor diverse doeleinden gebruikt, echter hoofdzakelijk als brandhout. Essenhout diende ook als werkhout, els werd voor het waterwerk gebruikt, wilgen voor het vlechten van manden en populier primair als brandhout. De hakhoutcyclus was afhankelijk van het gebruik.

- Behoud en herstel van deze geriefhoutbosjes is op veel plaatsen wenselijk.

Geriefhoutbosjes liggen meer vooraan de kavel en dienden voor houtwinning en windbreking. Ze hebben een hoge landschappelijke en ecologische waarden en vormen stapstenen in het boerenland.

Koebocht

Een koebocht is een bosje waar het vee in een beschutte omgeving werd gemolken. Het is een eilandje dat toegankelijk is over een dam, zodat het vee opgesloten kon worden, en omzoomd door knotbomen als windbescherming. De beplanting is voornamelijk els en es en deze bosjes hebben een duidelijk landschappelijke waarde vanwege hun diversiteit in structuur. Veelal ligt een koebocht verder van de bebouwing.

Geriefhoutbosjes in de polder verrijken niet alleen het landschapsbeeld, maar door de geïsoleerde ligging komt er ook bijzondere flora en fauna voor.

Van de geriefhoutbosjes, die niet alleen in de ontginningslinten voorkwamen, maar die óók verspreid door de polders voorkwamen, zijn er veel verdwenen. Vanuit landschappelijk en ecologisch opzicht is behoud en herstel wenselijk. Het is niet zeker of deze bosjes in het boerenland ook gebruikt werden om het vee te begraven.

Grote solitaire bomen voor op het erf.

De spaarzame oude hoogstamboomgaarden met randbeplanting in het veenweidegebied zijn landschappelijk en cultuurhistorisch zeer waardevol.

Houtkades vormen veelal markante lijnen in het landschap.

Solitaire bomen

Vaak staan voor op het erf enkele fraaie solitaire bomen. Soorten die hier veel voor komen zijn bijvoorbeeld vrij staande (treur)wilgen, walnoot, kastanje, (lei)linde en treures.

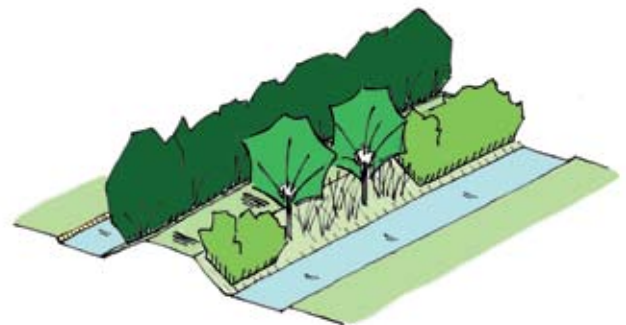
Solitaire hoogstamboomgaarden

Ten westen van Oud Aa komen enkele hoogstamboomgaarden midden in het open gebied voor. Deze zijn uniek in het veenweidegebied.

Houtkades

De achtergrens van de ontginning bestaat uit meestal beplante kades, ook wel houtkades genoemd. Het zijn historische en beeldbepalende elementen met vaak oude begroeiing. Zij vormden van oorsprong de achtergrens tussen twee polders. Soorten als els en wilg komen hier voor, gemengd met diverse struikvormers.

- Openstelling en onderhoud van houtkades dient met zorg te gebeuren. Geen brede asfaltpaden met een cunet die de oude begroeiing aantast door wortelbeschadiging en intensief gebruik door auto's of paarden, maar bij voorkeur alleen een pad van gras, gralux of schelpen van maximaal 1 meter breed.

Beplante ontginningskades zijn opvallende lijnen in het landschap.